



LILLI JOKELA

SALO.NYT

Kymmenen henkilötarinaa Salosta
Nokian murroksen jälkeen



Salo.nyt

Kymmenen henkilötarinaa Salosta
Nokian murroksen jälkeen.

© 2021 Lilli Jokela
Kuvat: Lilli Jokela
Kuva Kimmo Schroderuksesta: Schroderus
Taitto ja kansi: Books on Demand
Kustantaja. BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-80-5790-1

Salo.nyt

Kymmenen henkilötarinaa Salosta
Nokian murroksen jälkeen.

Lilli Jokela

Sisällys

Aluksi	7
Henkilöt	11
Aikajana	14
Nokian perintö	
<i>Hannu Karlssonin tarina</i>	17
Alkuräjähdyksiä	
<i>Pasi Lehden tarina</i>	35
Autiokylässä	
<i>Minna Elon tarina</i>	49
Kauhan varresta	
<i>Seija Saarisen tarina</i>	59
Ulkopuolisia	
<i>Kimmo Schroderuksen tarina</i>	69
Ikuisesti muurlalainen	
<i>Aulikki Randelinin tarina</i>	79
Kyläntekijä	
<i>Krista Gustafssonin tarina</i>	91
Yhteen hitsautuneet	
<i>Suvi Laaksosen tarina</i>	103
Isännän oppivuodet	
<i>Simo Larmon tarina</i>	113
Tarina jatkuu	
<i>Heikki Lieden tarina</i>	123
Kiitos	131
Lähteet	132

Aluksi

Ravintolan ikkunaan on teipattu paperiin kirjoitettu lounastarjous. Kebabin ja juoman hinta on kuusi euroa. Liikehuoneisto naapurissa on tyhjänä ja katupöly tehnyt paksun harmaan kerroksen ikkunalaseihin. Sadevesi juoksee pitkin syöksytorven reunaa, putoaa vettyneisiin viime syksyn lehtiin ja päättyy ritilän läpi hulevesiviemäriin. Kadun toisella puolella kulkija tummassa takissaan kääntyy vasemmalle loppuunmyynti-kyltin luona.

Salo on reilun 50 000 asukkaan kaupunki Varsinais-Suomessa. Parhaiten se tunnetaan Nokian matkapuhelinjätin mahtavasta menestyksestä, jonka ansiosta kaupungista rakentui Nokian kultavuosina kokoaan suurempi. Tuhansia työllistänyt kännykkäkampus Salon Meriniityssä heijasteli ympärilleen hyvinvointia ja teki vuosituhtaan taitteessa pikkukaupungin ilmapiiristä menestyneen ja kansainvälisen. Kaupunkiin rakennettiin muhkeilla yhteisöveroilla palvelut, joissa oli paksu Nokia-kuorrute. Keskustan kupeessa, lähes sadan hehtaarin alueella levittäytyy urheilupuisto, jossa kaupunkilaiset harrastavat kymmeniä lajeja golfista padeliin. Kaupan ja liike-elämän kukoistusta symboloi moderni kauppakeskus maamerkinä kaupungin keskustassa. Uusille asuinalueille rakentui hulppeita omakotitaloja. Maalainen maakuntansa kakkoskaupunki oli kuin miniatyyri valtavasta menestyksestä, jonka maailman huipuksi hetkeksi nousut Nokia Suomelle mahdollisti.

Nokian ja sitä myötä koko Salon menestys alkoi rakoilla 2010-luvun lähestyessä. Samaan aikaan Salossa toteutettiin Suomen suurin, kymmenen kunnan kuntaliitos. Maailman mahtavin matkapuhelinvalmistaja alkoi menettää markkinaosuuksia ja otteensa kehityksen etulinjassa. Saloon muutokset hiipivät vähitellen. Ensin sopimuksensa kännykkäjätin kanssa menettivät alihankkijat, vähitellen vuokratyöntekijät ja lopulta yt-uutisista tuli jatkumo. Nokia sulki Salon matkapuhelintehtaasta valot vuonna 2012 päättäen suomalaisen kännykkävalmistuksen huipputarinan. Seuraavana vuonna matkapuhelinliiketoiminta myytiin Microsoftille, joka päätti Salon

yksikön olemassa olon lopullisesti vuonna 2015. Mielikuivissa Salo liitettiin kuihtuvien kaupunkiseutujen joukkoon, joissa rakenne-
muutos oli sulkenut paperitehtaat ja jättänyt tienoot hiljalleen hii-
pumaan. Salon tarinassa alkoi ajanjakso, jossa kaupungin kohtaloa
surkuteltiin ja kuvaston menestyksestä korvasivat tarjouskebabit,
tyhjentyneet liikehuoneistot ja työnsä menettäneet asukkaat.

VUOSI 2020 ON vaihtumassa seuraavaan viimeistellessäni tämän
teoksen tarinoita. Juhani Nummentalo, kaupunginvaltuuston pu-
heenjohtaja ja “Salon virallinen ääni” vastaa puhelimeen kaupungin-
talolla Tehdaskadulla. Uusi kaupunginjohtaja on aloittamassa työnsä
Salossa, ja Nummentalo on viime päivät perehdyttänyt, missä kau-
pungissa mennään. Kokoomuslainen Nummentalo on ollut pitkään
mukana Salon kuntapolitiikassa ja tuntee kotikaupunkinsa asiat ja
ihmiset. Nummentalon mukaan uusi vuosikymmen on avannut
Salossa ajanjakson, jossa haavat ovat vähitellen parantuneet ja kau-
punki näyttäytyy jälleen elävänä ja kiinnostavana ympäristönä.

“Nokian trauma on selätetty. Tänä päivänä Salossa tunnistetaan,
että Nokia jätti jälkeensä paljon hyvää ja osaamisesta on versonnut
uusia ideoita, yrityksiä ja työpaikkoja. Kiinnostus Nokian ja Salon
tarinaan on herännyt myös kaupungin ulkopuolella, mistä ovat osoi-
tuksena myös käynnissä olevat kulttuuriprojektit”.

Turun kaupunginteatterin Nokia-näytelmä ehti niittää kiitettäviä
arvioita marraskuussa 2020 ennen kuin korona keskeytti näytökset.
Myös Rabbit Films julkisti syksyllä tekevänsä tv-sarjaa Nokiasta,
ja Salo toimii yhtenä kuvauspaikoista. Salo.nyt puolestaan kertoo
kymmenen henkilötarinaa Salon murroksen merkityksistä tavallisten
asukkaiden elämään. Salo on herättänyt ympäristössään uudenlaisen
kiinnostuksen siitä, miten kaupunki ja sen asukkaat ovat selvinneet
massiivisista muutoksista. Kännykkäkaupungin menestyksen ja ro-
mahduksen kerrontaa ovat hallinneet julkisuudessa enimmäkseen
viranhaltijat, poliitikot ja asiantuntijat. Mutta miten muutoksen
elämänpiirissään ovat kokeneet kantakaupungin ja kylien asukkaat?
Mitä Nokian huikea kasvu tarkoitti asukkaille ja mitä seurasi, kun
Suomen kansallisylypeys menetti asemansa ja päätti pikkukaupun-

gin poikkeuksellisen menestyksen aikakauden? Miten kuntaliitos vaikutti tavallisen ihmisen elämään? Miten asukkaat selvisivät kiihkeimmästä muutoksen vuosikymmenestä ja millaisena he kokevat elinympäristönsä tänään. Salo.nyt on kurkistus ihmisten elämään, näkökulmien kirjoon ja ennen kaikkea selviytymistarinoihin yhteiskunnallisessa muutoksessa. Se, mikä tapahtui Salossa, on tapahtunut kymmenissä kaupungeissa ympäri Suomea. Salo.nyt ei ole vain koti-seututeos, sillä sen tarinoista voi lukea yhtymäkohtia minkä tahansa alueen ja ihmisten selviytymistarinoihin. Kertojat ovat salolaisia eri taustoista ja ympäristöistä, ja näkökulmien kirjo kattaa muun muassa yritys-elämän, maatalouden, kulttuurin ja kylien äänen. Tarinat kuvaavat myös aikaa ennen murrosvuosia merkityksellistään muutoksen kokemuksia. Haastattelut on tehty kesällä ja syksyllä 2020, kun kansakuntaa yhdisti taistelu koronapandemiaa vastaan. Pandemia kietoutuu tarinoissa osaksi salolaista selviytymistarinaa sekä tulevaisuudenkuvaa. Tarinoita yhdistää luottamus ja usko omaan kotikaupunkiin. Samaan viittaa Nummentalokin toistuvasti puhelinkeskustelussa, kun pohdimme kaupungin tilaa ja näkyviä. “Meillä on haasteita työllisyydessä ja taloudessa, mutta verrokki-kaupunkien sarjassa pärjäämme erittäin hyvin. Salo ei ole köyhä kaupunki, ja velkamme on alle valtakunnan keskiarvon. Salossa on tehty virheitä esittämällä ja sulkemalla palveluita liian yksipuolisin arvioin. Luotan, että niistä on opittu, ja jatkossa asioita arvioidaan kokonaisvaltaisemmin. Vastakkainasettelu kantakaupungin ja maaseudun välillä alkaa lientyä, ja olemme enemmän yhtä kuin kaikkein vaikeimpina aikoina. On fakta, että Salo tarvitsee uusia asukkaita, ja Helsinki-Turku-Tampere kasvukolmiossa meillä on siihen kaikki mahdollisuudet kantakaupungissa sekä kylissä.”

KIRJOITTAJA ON SAANUT seurata Salon yhteiskunnallista muutosta vuodesta 2006, jolloin aloitin toimittajan työt Salon seudulla. Maalainen pikkukaupunki oli kaikella tavalla pompöösi nauttien Nokian menestyksestä ja vauraudesta. Pidot eivät kuitenkaan jatkuneet pitkään, kun ensimmäiset merkit Nokian kääntyneestä kurssista ilmaantuivat. 2010-luvulla Salon tarinaa hallitsivat yt-neuvottelut,

työttömyys, aivovuoto, säästölistat, kaupungin ja maaseudun vastakkainasettelu sekä lannistunut ilmapiiri. 2020-luvun kynnyksellä sävyt alkoivat kirkastua ja melankolia väistyä. Oli aistittavissa, että Salo oli löytämässä uudelleen fengshuinsa. Kuvastoa tarjouskeba-
beista ja tyhjistä liikehuoneistoista alkoivat haastaa kertomukset menestyvistä yrityksistä, joiden taustalta löytyvät usein entiset nokia-
laiset. Meriniityn Iot Campuksella yhä useamman ikkunan takana
palaa valo, ja kampukselle on saatu merkittäviä toimijoita kuten
Valmet automotiven akkuvalmistus autoteollisuudelle. Salosta on
sukeutunut kiinnostava matkailukaupunki meren, kansallispuiston
ja kyläidylien ympärille. Yhteisölliset kylät ovat saaneet positiivista
huomiota, ja muuttoliikettä kuvaava tilasto kääntynyt plusmerkki-
seksi. Signaaleista voi päätellä Salon heränneen pitkästä horroksesta,
ja kuvan kaupungista olevan uuden ajan kynnyksellä.

Utsjoella tammikuussa 2021

Lilli Jokela

SALO.NYT piirtää kuvaa Salon menestyksestä, romahduksesta ja jälleenrakennuksesta suomalaisen matkapuhelinteollisuuden suurtarinan vanavedessä. Miten romahdus vaikutti ihmisten elämään ja arkeen kännykkäkaupungissa? Miten Nokian savuavista raunioista noustiin, ja millaista on elämä rakennemuutoksen ravistelemassa kaupungissa tänään?

SALO.NYT kertoo kymmenen salolaista henkilötarinaa kuvaten yhteiskunnallisen muutoksen yksityistä ulottuvuutta. Kirja ei ole vain kotiseututeos, sillä sen tarinoista voi lukea yhtymäkohtia minkä tahansa alueen ja ihmisten selviytymistarinoihin muutoksessa.

Lilli Jokela on varsinaissuomalainen toimittaja, joka on seurannut Nokian murrosta ja sen vaikutusta ympäristöön työssään alueen medioissa.

BoD



9 789528 057901